

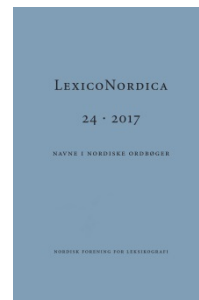
LexicoNordica

Titel: Rapport fra den 14. Konference om Leksikografi i Norden, Reykjavík 31. maj
– 2. juni 2017

Forfatter: Mette-Marie Møller Svendsen & Jonas Jensen

Kilde: LexicoNordica 24, 2017, s. 309-316

URL: <https://tidsskrift.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© 2017 LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Rapport fra den 14. Konference om Leksikografi i Norden, Reykjavík 31. maj – 2. juni 2017

Mette-Marie Møller Svendsen & Jonas Jensen

Et tiår forud for undertegnede skribenters debut udi disciplinen leksikografiske konferencer fandt NFL's 9. af slagsen sted i Akureyri i den nordlige del af Island. Dermed markerede den 14. Konference om Leksikografi i Norden 2017 for flere af foreningens medlemmer et jubilæum i form af en tilbagevenden til østaten i Nordatlanten. I denne omgang gik turen (i øvrigt som ved den 3. Konference om Leksikografi i 1995) til hovedstaden Reykjavík, og for at sikre friske øjne på arrangementet havde *LexicoNordicas* redaktion bedt undertegnede rapportere fra denne fællesnordiske konference, som dette år omhandlede temaet *Ordbøger og sproglige resurser*.

Konferencen samlede i år 64 deltagere og var arrangeret af en komité bestående af fire lokalkendte ildsjæle: Ásta Svavarsdóttir, Halldóra Jónsdóttir, Helga Hilmisdóttir og Þórdís Úlfarsdóttir.

De konferencedeltagere der allerede tirsdag satte fødderne på islandsk lavamark, var indbudt til velkomstreception og registrering på Árni Magnússon-instituttet for islandske studier. Institutet har til huse på et af Reykjavíks hovedstrøg, Laugavegur, og her kunne de fremmødte nyde hinandens selskab, snacks, gode oste og lidt vådt til ganen inden afgang til sovegemakkerne.

Onsdag

Morgenen efter gik turen til bygningen Askja, der til daglig huser det naturvidenskabelige fakultet under Islands Universitet. Her

blev årets faglige program indledt med en kort introduktion og officiel velkomst ved Ásta Svavarsdóttir.

Ved den efterfølgende plenumforelæsning om semantisk processing på basis af leksikografisk viden guidede Bolette Sandford Pedersen fra Nordisk Forskningsinstitut i København behændigt konferencedeltagerne rundt i sprogteknologiens verden. Her blev vi klogere på FrameNets og stiftede bl.a. bekendtskab med *Krip-pendorffs alfa*, en betegnelse for et decimaltal der angiver annotør-enighed, fx i forbindelse med opmærkningen af supersenses.

Efter den indledende plenumforelæsning forløb onsdagen (og, med få undtagelser, de øvrige konferencedage) i to parallelle spor. Det betyder desværre at Deres udsendte ikke er i stand til at aflægge en fuldstændig udtømmende rapport. For en komplet oversigt over forelæsninger og foredrag henvises til konferencens program, hjemmeside og abstracts.

Mens den ene del af konferencedeltagerne lod sig oplyse om *Finska språkets lånordförråd i ljuset av Martti Rapolas ordsamling*, var nærværende signaturer bænket med resten af forsamlingen i det tilstødende lokale 131 på Askja, hvor Carsten Hansen og Jakob Steensig forelæste om samtalegrammatik under den polemiske overskrift *Ord i samtaler – findes de?* Foredragsholderne havde efter eget udsagn været på fisketur i talesprogets hav. Her havde de bl.a. fanget dén pointe at ord i samtaler når det gælder form, opdeling, ordgrænser etc., adskiller sig markant fra ord i monologer eller i skriftsproget. Som eksempel gav Hansen og Steensig fire varianter af ordet *hvad* med hver sin distinkte funktion i talesproget. Den madding bed flere tilhørere velvilligt på, og en livlig diskussion fulgte.

Sceneskift til Askja 130, hvor Taru Laanti fra Institutet för de inhemska språken i Helsinki fortalte om sit arbejde med *Vanhan kirjasuomen sanakirja*, en ordbog over historisk finsk der dækker årene 1543-1810, med særligt fokus på indlån af ord og sammensætninger af svensk oprindelse.

Herefter fulgte en fælles frokost i universitetets udmærkede kantine, Háma – et ritual der i øvrigt gentog sig den følgende dag.

Onsdagens anden session indledtes med fugtige håndflader og tør mundhule, for nu var tiden kommet til undertegnede eget foredrag om nedsættende ord, stereotyper og ligestilling i *Den Danske Ordbog*.

I Askja 131 fortsatte onsdag eftermiddag med Lennart Larssons undersøgelser af kønsroller som de afspejles i citaterne i forskellige årgange af udvalgte svenske ordbøger, herunder SAOB, som Larsson er tilknyttet. Gennemgangen havde fokus på ordene *vildbasare* og *vildhjärna* og deres association med det biologiske hhv. grammatiske køn gennem tiden, og analysen afslørede skiftende holdninger til kønsproblematikken i samtiden (og hos redaktionerne) i ordbøgernes forskellige udgaver.

Efter en af mange behagelige og veltilrettelagte kaffepauser tog Dansk Sprognævns Jørgen Schack fat på en af leksikografiens klassiske problemstillinger: Hvornår og hvordan skelner vi mellem verber i perfektum participium og ordklassen adjektiver? Schacks undersøgelser afslørede at tilfælde som *anholdt*, *aflyst* og *solgt* i verbal brug alle har hvad han kaldte en tidsprofil, og at det er den der ligger til grund for deres bøjningsmønster.

Det følgende foredrag ved Carina Nilstun fra NAOB og *Kunnskapsforlaget* blev ved bøjningsformerne og spørgsmålet om hvordan de leksikaliseres. Nilstun kom ind på hvordan nye ord kan dannes ved konversion når et eksisterende ord skifter ordklasse. Hun sagde videre at ordklassen imidlertid ikke kun afgøres af syntaks, men også af sprogbrugernes adfærd. Fx opfører adjektivet *skrigende* sig hhv. verbalt og adjektivisk når det modificerer børn hhv. farver.

Onsdagens faglige program i lokale 131 sluttede med et indlæg fra en af dansk sprogforskningens grand old (gentle)men, Lars Brink, der, kun udstyret med sin færdige artikel i papirkopi, fuldendte en tredje session i ordklassernes navn ved at tage den klassiske diskus-

sion om valget mellem adjektiv og adverbium under behandling.

Efter en onsdag med fuldt program på Askja stiledede konferencens deltagere mod Alvar Aaltos *Norræna húsið*, hvor de nordiske ambassader i fællesskab havde indbudt til reception. Huset, der åbnede i 1968, er en arkitektonisk perle der undertiden kaldes Reykjavíks smukkeste bygning. Velkomsttalen ved husets danske direktør, Mikkel Harder, introducerede forsamlingen til fænomenet *blandinavisk*, der syntes ovenud relevant i netop vores regi (se figur 1). Talen i særdeleshed og huset i almindelighed emmede i det hele taget af fællesnordisk forbrødring. Stærkest mærkedes denne grundstemning i det imponerende og labyrintiske bibliotek der kunne bryste sig af litteratur på samtlige nordiske sprog, grønlandsk og samisk inklusive.

blandinavisk substantiv, intetkøn

UDTALE [blandi'næ'visg]

OPRINDELSE kendt fra 2006 • dannet i analogi med [skandinavisk](#)

Betydninger

1. blandingsprog der kombinerer elementer fra de skandinaviske nationalsprog

kurserne gives dels på engelsk, dels på *blandinavisk* -- en blanding af svensk, norsk og dansk. Det tager lidt tid at vænne sig til, men er en del af charmen [Sygepl2012](#)

Oftentimes kan jeg .. tage mig selv i at bruge enkelte ord, som, synes jeg, lyder henholdsvis norsk eller svensk. I en form for *blandinavisk*. Det får som regel ikke samtalen til at glide lettere -- tværtimod [Jyp2015](#)

[...flere citater](#)

Figur 1: Udkast til artiklen *blandinavisk* i *Den Danske Ordbog*.

Torsdag

Konferencedagene bød på omskifteligt vejr, og særligt på ekskursionsdagen fik de deltagende leksikografer elementernes rasen at føle.

Dagen påbegyndtes med en plenumforelæsning ved Jón Hilmar Jónsson med titlen *Íslenskt orðanet: Tekstbasert kartlegging og presentasjon av leksikalske relasjonar*. Forelæsningen omhandlede Íslenskt orðanet og digitaliseringen heraf. En enkelt parallelsession blev dernæst klemt ind mellem kaffepausen og frokosten med i alt seks hold foredragsholdere.

Christian-Emil Ore og Oddrun Grønvik var første hold der kunne opleves i dagens parallelle sessions med et oplæg om samindeksering af nynorsk og bokmål. Sideløbende med dette oplæg fortalte Ellert Þór Jóhannsson og Simonetta Battista om brugen af middelaldertekster som sproglig resurse.

Publikum blev budt på et stærkt oplæg af Henrik Simonsen og Patrick Leroyer om deres undersøgelse af studerendes brug af ordbøger kontra andre sprogresurser. Da Håkan Janssons oplæg om nordiske standardkorpora desværre måtte aflyses, trak Asgerd Gudiksen og Henrik Hovmark fulde huse med deres oplæg om *Ømålsordbogen* som sproglig resurse. Her blev budt på en lærerig og underholdende oplevelse hvor foredragsholderne fremdrog en række gode eksempler i deres oplæg (og bl.a. genoplivede det obscure, men evigyldige substantiv *herregårdsskide* om et langvarigt ophold på lokum med det primære mål at undslå sig for hårdt arbejde).

Efter frokost gav ekskursionen mulighed for at opleve Suðurnes på nærmere hold. Første del af busturen blev tilbagelagt til tonerne af velsyngende islandske leksikografer, og inden længe nåede vi første stop på ruten, Klipfiskmuseet i Grindavík. Museet bød ikke kun på fiskerihistorie, men på alt godt fra havet – bl.a. udstillinger om den islandske undergrund, Bláa Lónið og lokal-

helten Guðbergur Bergsson – alt under ét tag! Vejret insisterede på at fuldende oplevelsen af den islandske natur med regn og kraftig blæst som effektive virkemidler, og undertegnede, der optimistisk havde negligeret det velmenende råd fra arrangørerne om at huske regnbukser, fik glæde af dén beslutning resten af eftermiddagen og aftenen med.

Stemningen var alligevel høj da den gennemblødte flok leksikografer fra bussens varme kiggede ud på den fremmedartede, islandske natur (komplet med en velvoksen edderfuglekoloni), mens Elly Vilhjálms' *Ein ég vaki* bragede ud over bussens højtaleranlæg. Aftenen afsluttedes med fiskesuppe (og en behagelig øl) i Garður og efterfølgende hjemtransport.

Fredag

Konferencens sidste dag bød på en ny perlerække af oplæg. Morgenens plenumforelæsning var på engelsk ved Matthew Whelpton fra Islands Universitet med titlen *The Variability of Semantic Categories. An Experiment in Extensional Semantics (PCA)* der introducerede en omfattende undersøgelse af hvilken indflydelse geografisk placering har på semantisk kategorisering af genstande, farver, koncepter mv.

Dagens første parallelle sessioner blev afholdt af Pär Nilsson med et oplæg om metaftonymi (sammensætning af metafor og metonymi) og billedsprog i SAOB. Kristine Eide fortalte sit publikum om syntaktiske oplysninger i monolingvale ordbøger og så nærmere på en gruppe intransitive verber som eksempel på disse.

Blandt fredagens højdepunkter var NFL's generalforsamling der bød på større ændringer i sammensætningen af både bestyrelsen og *LexicoNordicas* redaktion, herunder følgende: Afgående formand Henrik Hovmark afløses af Pär Nilsson, og i *LexicoNordica*-regi overtager Sturla Berg-Olsen efter Henrik Lorentzen, der

har valgt at træde tilbage. Dermed kommer Berg-Olsen fremover til at dele posten som hovedredaktør på *LexicoNordica* med Emma Sköldberg, der fortsætter i embedet.

Efter en opkvikkende kaffepause kunne man opleve endnu et engelsksproget indslag på programmet, nemlig Tarrin Wills' oplæg om *Lexicon Poeticum*, en nydigitaliseret ordbog over det norrøne skjaldesprog.

Herefter fulgte Ágústa Þorbergsdóttirs oplæg om Islandsk Sprogsekretariats Ordbanks forskellige resurser, dens struktur samt en vurdering af hvorvidt denne termbank har indfriet de store forventninger, og forsamlingen stiftede bekendtskab med den islandske sprogpolitikens motto 'Íslenskt till allt'.

Den efterfølgende postersession voksede sammen med kaffepausen, hvilket gav mulighed for at stille mere uddybende spørgsmål til posterfolket. Efter at have nærstuderet de nydelige og informative postere var det tid til sidste omgang parallelsessioner.

Sturla Berg-Olsen forklarede med udgangspunkt i norske eksempler om deskriptivitet og præskriptivitet i polyfunktionelle ordbøger. Anna Helga Hannesdóttir berettede om kontrastiv konstruktionsgrammatik og tosproget leksikografi – og tilhørerne fik mulighed for at udvide deres aktive islandske ordforråd med den nyttige frase *bara að hann rigni ekki*. Ved den samtidige session benyttede Poul Hansen principalkomponentanalyse i sit pilotstudie af brugen af internettet som korpus. Her undersøgte han hvor anvendeligt internettet kan være til at fastsætte frekvenser af ordparsvariationer i dansk og svensk, og præcisionen fra Googles side viste sig at være overraskende stor. Med en fælles afrunding afsluttedes det faglige program på årets NFL-konference.

Festmiddagen i Iðnó med udsigt til søen var et overflødheds-horn af fællessang på en håndfuld af de nordiske sprog, dejlige retter og finurlig underholdning. Vores fiskeglade kolleger Carsten Hansen og Jakob Steensig kunne atter opleves på slap line med deres videnskabelige undersøgelse af et fuldvoksnet eksemplar af

racen Lexicographicus Piscus og dens bankende hjerte, og Jóhan-
nes Sigtryggsson og Ellert Þór Jóhannsson blev lokket til at give en
reprise på ekskursionens populære sangoptræden.

Afslutningsvis vil Deres udsendte takke for det gode selskab, de
lærerige oplæg, de underholdende indslag og for en i det hele ta-
get uforglemmelig konference i Reykjavík. Vi håber på et glædeligt
gensyn når NFL's 15. konference finder sted i Finland i 2019!

Mette-Marie Møller Svendsen
assisterende redaktør
Det Danske Sprog- og
Litteraturselskab
Christians Brygge 1
DK-1219 København K
mette.svendsen@dsl.dk

Jonas Jensen
redaktør
Det Danske Sprog- og
Litteraturselskab
Christians Brygge 1
DK-1219 København K
jj@dsl.dk